

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 162/2023 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Palestiinan ja Israelin tilanteesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Anna Kontulan/vas ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 162/2023 vp:

Miten Suomen hallitus toimii kahdenvälisesti, EU:ssa ja YK:ssa sen eteen, että saadaan viiveettä aikaan tulitauko ja Hamasin ottamat panttivangit vapautettua, lopettaako Suomi puolustusyhteistyön Israelin kanssa, asettaako Suomi Israelin asevientikieltoon, lopettaako Suomi asehankinnat Israelista ja kieltääkö Suomi tuonnin Israelin laittomista siirtokunnista?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Miten Suomen hallitus toimii kahdenvälisesti, EU:ssa ja YK:ssa sen eteen, että saadaan viiveettä aikaan tulitauko ja Hamasin ottamat panttivangit vapautettua?

Suomi tukee EU:n vahvaa toimintaa Lähi-idän tilanteessa, ml. EU:n toimet Gazan humanitaarisen tilanteen parantamiseksi. Suomi on vaatinut avun perillepääsyä kansainvälisen oikeuden mukaisesti, humanitaarisia taukoja sekä humanitaaristen käytävien avaamista. Suomi on myös tukenut EU:n humanitaarisen avun rahoituksen lisäämistä, joka on nostettu nelinkertaiseksi. EU on lisäksi avannut ilmakuljetukset humanitaariselle avulle Egyptiin.

Suomi on YK:n turvallisuusneuvostossa ja YK:n yleiskokouksessa pitänyt Gazan humanitaarista tilannetta esillä. Suomi on käyttänyt sekä turvallisuusneuvostossa että yleiskokouksessa kansalliset puheenvuorot ja vaatinut humanitaarisia taukoja taisteluihin sekä humanitaaristen käytävien avaamista. Suomi on osallistunut aktiivisesti YK:n humanitaarista toimintaa valmistelevaan työhön eri tasoilla. Suomi on ilmaissut tukensa YK:n pääsihteerin sekä muiden YK-toimijoiden työlle.

Suomi on laajasti EU:n ja YK:n puitteissa vaatinut toimia Hamasin ottamien panttivankien vapauttamiseksi ja tuominnut jyrkästi Hamasin siviiliväestöön kohdistuneet terroristiset hyökkäykset. YK:n yleiskokouksen Gazan humanitaarisesta päätöslauselmasta äänestettäessä Suomi pidättyi, koska päätöslauselma ei suoraan tuominnut Hamasia.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 162/2023 vp

Suomi toimii ajankohtaisessa Lähi-idän tilanteessa aktiivisesti myös kahdenvälisen diplomatian kautta, ml. yhteydenpito Israelin ja Palestiinan edustajiin sekä alueen muihin keskeisiin toimijoihin. Lähi-idän tilannetta käsitellään toistuvasti myös muussa kumppanimaiden kanssa käytävässä yhteydenpidossa ja tapaamisissa, ml. Pohjoismaat, EU-maat ja keskeiset kolmannet maat.

Lopettaako Suomi puolustusyhteistyön Israelin kanssa?

Israel on Suomen kumppani kahdenvälisesti sekä Naton kautta osana Välimeren dialogi –kumppanuusohjelmaa. Kahdenvälinen puolustusyhteistyö Israelin kanssa sisältää puolustuspoliittista dialogia, tutkimus- ja kehittämissyhteistyötä sekä puolustusmateriaaliyhteistyötä. Yhteistyö tukee mm. Suomen puolustuskykyä, kehittää Puolustusvoimien osaamista ja yhteistoimintakykyä, parantaa tilannetietoisuutta ja tiedonvaihtoa Suomelle tärkeissä kysymyksissä. Suomi jatkaa puolustusyhteistyötä Israelin kanssa kahdenvälisesti sekä Naton kumppanuusohjelman kautta.

Asettaako Suomi Israelin asevientikieltoon?

Suomella ei ole kansallisia asevientikieltoja, vaan noudatamme YK:n ja EU:n asettamia asevientikieltoja. Israeliin ei kohdistu EU:n tai YK:n asevientikieltoja eikä muitakaan pakotteita, jotka asettaisivat ehdottoman esteen puolustustarvikkeiden viennille. Kuten kaikissa puolustustarvikkeiden vientilupakäsittelyissä, myös Israeliin kohdistuvien hakemusten harkinnassa on lähtökohdana Suomen kansallinen lainsäädäntö (laki puolustustarvikkeiden viennistä, 282/2012) sekä vientivalvonnassa noudatettavat kriteerit sisältävä EU:n yhteinen kanta (2008/944/YUTP) sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä sekä muut kansainväliset velvoitteemme kuten kansainvälinen asekauppasopimus ATT. Näiden pohjalta jokainen lupaharkinta on tapauskohtainen ja siinä arvioidaan kokonaisvaltaisesti mm. määrämään sisäistä tilannetta, mahdollisen viennin vaikutuksia alueelliseen vakauteen, ihmisoikeuksien kunnioittamista määrämaassa, määrämaan asennetta kansainvälisten velvoitteidensa noudattamiseen sekä riskiä, että viedyt tuotteet voisivat päätyä muualle kuin on tarkoitettu. Viime vuosina puolustustarvikkeiden vienti Suomesta Israeliin on ollut määrältään vähäistä, eikä varsinaisia aseita ole viety lainkaan vuoden 2014 alusta lähtien, vaan viedyt tuotteet ovat olleet puolustuksellisia.

Lopettaako Suomi asehankinnat Israelista?

Puolustusvoimien hankintatoiminnan tavoitteena on Suomen puolustusjärjestelmään parhaiten sopivan suorituskyvyn hankkiminen tarkoituksenmukaisesti, kustannustehokkaasti sekä valtion keskeiset turvallisuusedut huomioiden. Puolustushankintojen peruseriaatteena on hankintojen kilpailuttaminen julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011) nojalla. Valintakriteerinä on lähtökohtaisesti kokonaistaloudellinen edullisuus. Hankittavan materiaalin tulee olla Nato-yhteensopivaa.

Suomi on hankkinut viime vuosina Israelista mm. pintatorjuntaohjusjärjestelmän, korkeatorjuntaohjusjärjestelmän sekä panssarintorjuntaohjuksia. Edellä mainituissa hankinnoissa Israelista hankittu puolustusmateriaali on kilpailutusprosesseissa todettu parhaiten Puolustusvoimien tar-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 162/2023 vp

peet täyttäväksi materiaaliksi ja hankintoja on puollettu yksimielisesti Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa. Keskeisistä eurooppalaisista verrokkimaista mm. Ruotsi, Tanska ja Alankomaat ovat viime vuosina hankkineet Israelista puolustustarvikkeita, mukaan lukien tuhoa tuottavaa materiaalia.

Puolustusministeriö noudattaa hankinnoissaan EU:n ja YK:n puitteissa tehtyjä linjauksia. Israelia kohtaan ei ole voimassa pakotteita, jotka rajoittaisivat puolustushankintojen tekemistä. Tällä hetkellä ei ole perusteita rajoittaa puolustustarvikkeiden hankintoja Israelista.

Kieltäkö Suomi tuonnin Israelin laittomista siirtokunnista?

EU:n tuomioistuin vahvisti marraskuussa 2019, että kaikissa Israelin siirtokunnista peräisin olevissa tuotteissa tulisi olla siirtokunta-alkuperän osoittava erillismerkintä kuluttajan oikeuksien toteutumiseksi. Päätöksessä vahvistettiin jo olemassa olevat käytännöt ja sopimukset. EU-komissio on tulkintaohjeessaan 12.11.2015 suositellut käytettäväksi esimerkiksi merkintöjä: ”Golanin kukkuloilta (Israelin siirtokunnasta) peräisin oleva tuote” ja ”Länsirannalta (Israelin siirtokunnasta) peräisin oleva tuote”. Lähtökohtana tässä on periaate, ettei kuluttajaa saa johtaa harhaan tuotteen alkuperän osalta.

Suomen ulkoministeriö pitää asiaa esillä niiden viranomaisten suuntaan, jotka valvovat eri tuotteiden pakkausmerkintöjä. Myös vähittäiskaupan toimijoihin on oltu yhteydessä ja ollaan tarvittaessa jatkossakin. Ne ovat tietoisia tästä kysymyksestä.

Helsingissä 15.11.2023

Ulkoministeri Elina Valtonen